„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Православно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чанића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 195. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 23. ДЕЦЕМБРА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Пруска и руска дипломација.

(По „Мислима и успоменама Бизмарковим“).

Од почетка свог дипломатског деловања, па све до сретно довршеног пруско-француског рата, тражио је Бизмарк својој политици ослонца у Русији.

Успех Бизмаркове политике према Аустрији и Француској, произвире управо из његовог дипломатског успеха код Русије.

Тај дипломатски успех Бизмарков спремио је Аустрији Кенигрец, Француској Седан, самој Русији — берлински конгрес. У тим дипломатским успесима и лежи величина Бизмаркова, која далеко надмашује и потавњује стратегијске и тактичке успехе Молткеове на бојном пољу.

Колико немачки народ и одаје дужно признање и поштовање Молткеовим војничким врлинама и заслугама, толико ипак хероја свог народног уједињења, не гледа у њему, него у Бизмарку. Интелигенција и маса народа, небројено пута дали су изражаја свом инстинктивном осећању, да је уједињење Немачке више дело дипломације него ли војних операција.

Седан и Мец поразили су Француску, али да је тај пораз Француске, Немачкој и користи донео, заслуга је Бизмаркове политике према Русији. Без пријатељског држања Русије, не би Немачка побрала милијарде француског новца, не би прогутала Алзацију и Лорен, не би се ујединила. Интервенција других велевласти, спречила би долазак немачке војске пред Париз, посредовала би мир, који у наточ Седана и Меца, ни из далека не би Немачкој донео оних користи и пробитака, које јој је донео мир, који је Француској диктовао Бизмарк. Да је поражена Француска на милост и немилост била изручена диктату победитеља, то је омогућила Русија, и то нам може служити доказом, да победе на бојном пољу вреде само онолико, колико се дипломатски и исцрпети могу.

Русија је за последњег турског рата победоносно дошла пред капије Цариграда, да кроз те капије није ушла у Цариград и онде диктовала мир побеђеној Турској у интересу свом и потлачених словенских народа, то је дело Бизмаркове дипломације. Руске сјајне победе на бојном пољу, претворила је Бизмаркова дипломација у руски и словенски пораз на берлинском конгресу. То је била немачка благодарност словенском великодушју, то је био триумф западне дипломације над јуначком простодушношћу источно словенском!

Историја овога века јасно нам показује, да је Русија од Александра I. до Александра III имала великодушних и даровитих владара, сјајних војсковођа, најпожртвовнију војску овога света, али да није имала ваљаних дипломата Сву своју моћ и снагу, дала је Русија експлоатисати по другима и за друге, а против себе. Александар I. најмоћнији европски владар, борио се за спас пруског краља, и сву силу своје државе, ставља на расположење Метернику, који ју експлоатише у сврхе своје себичне политике, за то доживљује, да Пруска и Аустрија подмећу клипове његовој источној политици. Цар Никола I. кога су сматрали диктатором Европе, шта је учинио за велевластни положај Русије, шта за своју мисију на Балкану? Када су 1848. године револуционарни покрети народа, из темеља стали трести стародревне европске државе, остала је Русија нетакнута од тога покрета. Сред пољуљаних и расточених држава, она је била једина моћна и јака, па у што употреби цар Никола I силу и моћ своје државе? У спасавању Аустрије на бојним пољанама Угарске. Ватру мађарске буне, угасио је цар Никола руском крви и спас Аустрије постаде његовим делом. И дошло је време, да цар Никола повуче мач из корица и загази у борбу за мисију Русије на југо истоку Европе. Иде време носи бреме, бреме што га је Русији и цару Николи донело време, било је сопствено дело царево, била је Аустрија која је Русији спремила кримски рат и пораз, помагала западним властима, да Русији свежу руке на истоку. Цару Николи пуче срце од туге и његов наследник цар Александар II. пође његовим стопама, почини исту великодушност према Њемачкој, коју је учинио цар Никола према Аустрији, јер као што је цар Никола стишао Аустрију, тако је цар Александар II. помагао ојачати Пруску и ујединити Њемачку, из географског појма створити силу, која је његовој источној политици спремала пораз на берлинском конгресу.

За владања истог Александра II. изведено је дипломатским радом Кавура уједињење Италије, дипломатским радом Бисмарка уједињење Њемачке. Дипломатску акцију Бизмаркову потпомагале су победе пруске војске, дипломатска акција Кавурова, окрунена је била успехом унаточ страшних пораза талијанске војске.

Дипломација Бизмаркова радила је строго под егидом династичном против парламентаризма и јавних гласила; дипломација пак Кавурова била је строго уставна, те је тражила ослонца не само у јавним гласима него и у револуцијонарним елементима.

Дипломација Бисмаркова и Кавурова уперена је била против Аустрије. Њихов рад у првом реду ишао је за изоловањем Аустрије, за стварањем такове политичке констелације, која је Аустрију морала учинити немоћном. Аустрија и као победитељица на бојном пољу морала је бити дипломатски поражена, и као побеђеној на бојном пољу морао јој је спречен бити сваки дипломатски излазак и олакшица.

Пијемонт и Пруска успели су у својој дипломатској акцији, а успех те акције у првоме реду мора се тражити у држању Русије за Александра II., које је управљала жива жеља, да се и у Аустрији диктује мир, као што се је диктовао Русији после Кримскога рата.

Жеља Русије и њено настојање око остварења те жеље највише је припомогло дипломатском успеху Пијемонта и Пруске, те се пуним правом може рећи, да је словенска Русија помогла крчити пут уједињењу талијанског и њемачког народа.

Покољ у Подгорици пљачкања, и разбојства у Херцег Босни, што их у раздобљу од 1874. до 1876. изведе варварско Азијатство, изазваше источну кризу. Срби под турском власти латише се пушке и јатагана, јер немогоше више подносити вулума турског. Србија и Црна Гора у племенитом заносу загазише у рат за ослобођење потлачене браће, ослањајући се у своју праведну ствар и помоћ моћне словенске Русије.

Јавно мишљење у Русији одазвало се је вапију своје јужне српске браће и то јавно мишлење присилило је рускога цара, да је морао и он загазити у рат против тиранина српскога народа. Руски народ дао је српскоме народу ратну помоћ, хиљаде његових синова оставило је живот на бојиштима српским и бугарским, па та обилно проливена крв руска и српска, какове је користи донела народу српскоме, какове самој Русији? На то питање даје нам најжалоснији одговор берлински конгрес. Територијално повећање Србије и Црне Горе тако је минимално, да је тај територијални добитак горка иронија према ономе, што је српски народ изгубио у својим тежњама. Берлински конгрес својим решењем о Босни и Херцеговини хтео је остварење тих тежња сасвим да онемогући, свакако је пак постигао то, да је остварење тих тежња данас много теже него што је било пре берлинског конгреса. Уплив Русије на Баккану био је пре берлинског конгреса много већи и јачи него ли сада после берлинског конгреса, где Русија сама дели интересне сфере на Балкану на двоје.

И тако видимо, да је цела борба српске раје и српских држава, цео напор Русије донео и српским државама и Русији више моралне штете него ли материјалне добити, па да резултати те борбе нестоје у никаквом размеру према њеним жртвама. Да је пак све то тако се свршило, томе су много допринели греси руске дипломације, како то видимо и из Бизмаркових мисли и успомена.

Дипломација руска од кримскога рата у одлучним моментима равнала се је само према личном расположењу владаревом.

То лично расположење у дипломатском раду према Аусрији, произлазило је из чувства повређеног поноса ради неблагодарности у Кримскоме рату, пак се је стога и поводило само за осветом.

Напротив лично расположење рускога цара у дипломатскоме раду према Пруској оснивало се је на близким родбинским везама династија, пак је стога и руска дипломација према Пруској била родбинска, била је политика „пријатељских услуга.“

Од кримског до руско-турског рата руска дипломација није ништа другога радила, него само помагала слабити Аустрију, јачати Пруску. Руска дипломација не само да је равнодушно гледала како Пије-

ПОДЛИСТАК

УБИЦА!

Келнско-остендески експрес, који је онако један од најпосећенијих европских влакова, и сад беше пун путника, које је случај нанео овамо, у топао купе. Сви беху страни једно другом: један је припадао овој, други оној нацији, један је путовао овамо, други онамо. Прво су погледали једно на друго, и незадовољство би само расло кадгод би кондуктер заишао бушити карте, јер би том приликом дознали, да цело друштво до крајње штације путује.

Лепи изгледи!

По овакој врућини путовати до исорске обале! Човек се родио тако рећи са себичном цртом, да му је свако на терету, од кога не може било какву корист да извуче. Па и какву би корист имали ови путници, које не спаја једна заједничка мисао? (Изузимајући нерасположење, које је у овај мах код свију наступило).

С друге стране крајеви, које просецаше пруга постајаху све лепши. Градови са многобројним кулама, па лепи дворци низаху се један за другим са својим узорно обрађеним њивама са својим систематски канализираним пољима и дивним вртовима.

Путници наши погледаху час на десно, час на лево и с наслађом уживаху у промени красних крајева

Влак пројури поред неке грдне зграде на зеленом брегу, с које стотина прозора гледа на влак, који просецаше широку долину. Узбрдице води степенаст пут, а са обе стране по један ред дрва. Призор је тако величанствен био, да је прекинула тишину у купеу једна дама Немица узвикнув:

— Да дивне зграде! Како би добро било у њој становати!

На то ће се један од путника гласно насмејати и рећи:

— Ви и не слутите, госпођо, шта сте рекли, ово је траубрикенска казниона.

На то ће један елегантан, беле браде господин, који је у среди седео, те је слабо видео красоте ових крајева, приметити:

— Красно место! Ја сам годинама седео у њему.

Непријатној тишини би крај, путници се почеше интересовати једно за друго, те ће један, по свој прилици професор универзитетски, рећи:

— То је доиста неправда, да заточеници имају лепше станове него многи каптоли. Друштво већ претерује у хуманости, јер не само што оваке робове у најлепше зграде смешта, него им зида зграде на најлепшим местима са дивним изгледом, какав бих ја узалуд морао тражити, пењући се и пужајући се на какво брдо.

На то ће белобради:

— Није то претерана човечност, поштовани господине! Верујте ми, то није претерано То је само малена одштета оним бедницима, који су осуђени да проведу већи део свог века међу зидовима, лишени слободе, породице, друштва и сваког добра. Шта би било од њих, када би их још рђав ваздух сатирао и кад не би могли извирити из узаних прозора својих тескобних ћелија, те уживати и утехе тражити у благодетима природе, која им души тако добро чини. Морали би сви полудети . . Из искуства говорим, господо, јер сам шест година пробавио у овој тужној кући која из далека тако привлачи.

— Као управник тамнице? — запита радознала душа

— Не, као роб — одговори овај.

На то ће се стрести један слабих живаца младић, кога лечници послаше у Бланкенберг. Поплашено погледа на говорника устане и оде у ходник.

Остадосмо само нас петоро у купеу где наступи непријатна, нема, мртва тишина. Путници, који се на почетку пута непријатељски показиваху један према другом, на једанпут ће пријатељски погледати један на другог молећи и тражећи узајамно помоћ.

Тишину ће прекинути опет онај господин седе браде, који је сад заузео место, оног младића, који је мало час на поље изишао:

— Јест! Шест година провео сам ја у Траубрикену, али немојте мислити, да сам због обичног злочина осуђен био . . . Тешко би ми било на души, кад бисте мислили, да сам дефраудирао или ти векслу фалзифицирао. — За тим ће не чекајући одговора, овако продужити: — Убио сам моју жену . . . Ако дозволите испричаћу вам, како је то било.

* * *

Наследио сам леп иметак, па се с тога није нико ни чудио, што сам добио за жену најлепшу девојку из Дисендорфа и ако је она тридесет година млађа била од мене. Није се ни за часак устезала, већ рече да хоће да пође за ме, и ако је пре нашег брака волела неког сиромашног младића, професора на државној женској школи.

Пре него што смо се верили, овако сам је ословио:

— Драга Мелита, будите искрени. Свако затајивање могло би само огорчење проузроковати код обоје нас. Како стојите ви са Варден-Вугом?

— Волела сам га, али и престала, пта више он се је дао преместити у Бон.

. . . И наш брак беше сретан, док не пођосмо након три године у Визбаден, за чим је моја жена толико чезнула — због мог катара у грлу, тако рече. Онде смо затекли и Хуга Вардена, који се ожењио међутим са једном од њега много старијом али богатом наследницом, оставио званије а постао rentier. Тако је бар било заведено у регистру гостију у купатилу.

Код Кохбрунена смо се састали први пут једног јутра. Осетио сам, да је рука Мелитина задрхтала, кад им се погледи сукобише. Господин Варден је шешир скинуо а Мелита је лаким, скоро неприметним поклоном одговорила. То беше све. Њихов састанак ме је до душе узнемирио, али нисам хтео своју слутњу одати.

На подне смо ручали у Таунус-хотелу и ма да нисам волео, морао сам се помирити са случајем, који је донео, те смо баш преко пута од Варденових сели.

— Молим вас, представите ме вашем мужу — овако рече Варден мојој жени.

— Господин Варден — рећи ће Мелита

— Радујем се — рече Хуго и представи своју жену, не баш лепу али богато обучену и накићену жену.

Нисам се ни мало чудио, што је ову даму могао залудити Господин Варден је био од оних лепих људи, којима се човек одупрети не може, шта више не поричем, да ме је љубо-

монт и Пруска истискивају Аустрију из немачке и Италије, она је шта више томе се радовала и подпомагала је акцију, која је Аустрију гурала на Балкан, да ју тамо доведе у сукоб са Русијом. Руска дипломација није знала употребити згодну прилику, да си осигура слободу акције на Балкану уз обвезу Аустрије или Пруске. Шта више ни николсбуршки мир Пруске са побеђеном Аустријом није био кадар отворити очи руској дипломацији

Бизмарк у својим „мислима и успоменама“ изрично вели, да га је код склапања николсбуршког мира водила тенденција, територијалном штедњом Аустрије сачувати себи могућност „са данашњим непријатељем опет се спријатељити.“ Бизмарк изрично признаје, да је Аустрију штедио, да неби постала савезником Француске, да неби своје антируске интересе жртвовала реванши противу Пруске.

Одма дакле после победе Пруске над Аустријом, коју је у толикој мери омогућила Русија, пруска дипломација код склапања мира са Аустријом управља свој рад онамо, да се подрже антируски интереси Аустрије.

Пруска дипломација радила је оно, што су немачки национални учењаци још пре пруско-аустријског рата јавно проповедали.

Heinrich Treitschke у својој расправи „Bundestaat und Einheitsstaat“, писао је већ године 1864., да је conditio sine qua non немачког уједињења одстрањење Аустрије из Немачке. Ипак према источним народима он сматра преком потребом Аустрију, која по речима Mendelssohna на југу треба да створи субгерманску Европу. „Политички рад управљан у великом смислу мора пре или кашње онамо водити, да дунавска држава поновно преузимајући политику принца Еужена, свог највећег државника, узнастоји око својих природних граница, да старе тешке грехе пропуста окаје, да данас већ сасвим изгубљени уплив у Оријенту гледа успоставити и да се спреми за велику хору, када ће се судбина провалити над балканским полуотоком.“

Тако Treitschke године 1864., тако и гласовити историчар Фердинанд Грегоровиус региструјући у својим „римским дневницима“ аустријски губитак талијанских провинција, називље то у истину добитком, јер да ће сада Аустрија моћи извршити своју мисију на доњем Дунаву.

Није ли та Mendelssohn-ова „субгерманска Европа“, Treitschke-ово „преузимање Еуженове политике у Оријенту“, Грегоровиус-ова „мисија на доњем Дунаву“ исто оно, што и Бизмарково „подржавање антируских интереса?“

Па ипак је дипломација цара Александра II., на прама свему томе остала слепа и глува!

И после николсбуршкога мира дипломација руска ни немисли на исправљање почињене погрешке. У својој политици „родбинске љубави“ према Пруској ради само на једној цели, на јачању Пруске. То је најбоље показало држање Русије, за немачко-француског рата.

Колико је то држање припомогло сјајном успеху немачке ствари, документује се у телеграму цара Вилхелма од 27. фебруара из Версеља на цара Александра II., у којем му јавља „са неизрецивим осећајима“ свршетак прелиминарија мира, и који свршава са речима: „Пруска никада неће заборавити, да Вама има благодарити, што рат није најкрајније димензије заузео. Нека Вас Бог за то благослови. Ваш на веки благодарни Вилхелм.“

21. марта код отварања првог „рајхстага“ уједињене Немачке истиче престона беседа цара Вилхелма, „дубоко осећану благодарност према цару Александру II., који се је пре и после започетог рата међ свима владарима Европе као једини Немачкој увек једнако добар пријатељ показао.“

У својој политичкој повести немачке државе, могао је с тога пуним правом рећи Др. Hans Blum: „Код стварања немачке државе на пространом овом свету, не имадосмо правог пријатеља до ли руског цара Александра II.“

А како је ту љубав и пријатељство вратила Немачка Русији?

Сам Бизмарк у својим „Мислима и успоменама“ прича нам, да је јесени године 1876. дакле у очи руско-турскога рата, у Варзину примио шифрирану депешу немачког војног пуномоћника у Русији, генерала Вердера, којом је исти по налогу цара Александра, захтевао изјаву о томе, да ли ће Немачка остати неутралном за случај, да Русија зарати с Аустријом.

Бизмарк је понајпре отезао, директно одговорити на то питање, коначно је дао немачком посланику Швајницу такову инстанцију, која је у врло завијеној форми гледе питања неутралитета задржавала у суштини својој негативан одговор.

Русија је на то, како нам прича Бизмарк. 15. јануара 1877. склопила са Аустријом рајхштадску конвенцију, која је Русији за време њеног рата са Турцима осигурала неутралност Аустрије и створила подлогу аустријском поседу Босне и Херцеговине.

У оправдавању свог рада на берлинском конгресу према Русији, показује Бизмарк прстом на „рајхштадску конвенцију“, која да се у суштини својој не разликује много од берлинског конгреса.

Бизмарк може оправдавати берлински конгрес са рајхштадском конвенцијом, Русија може рајхштадску конвенцију означити као резултат пруске неблагодарности, то на самој ствари не мења ништа.

Руска политика, вођена само према породичним симпатијама владаревим, морала је доживети неблагодарност од стране политике немачке, која је без обзира на личне симпатије свога владара ишла за таковим ојачањем велевластног положаја немачке државе, који јој је морао не само обезбедити њена освојења, него јој прибавити и хегемонију у Европи.

Горке речи руске царице Марије једноме од немачких посланика „Votre amitié est trop platonique“ нису уздржале немачку дипломацију од склапања савеза са Аустријом против Русије после берлинског конгреса. Сврха томе савезу није друга до ли та, спречити споразум Аустрије са Русијом подржавањем „антируских интереса“, онемогућити може бити савез Аустрије са Русијом и Француском. Савез Немачке са Русијом против Аустрије, сувише би ојачао Русију и пореметио ону равнотежу између Аустрије и Русије, коју у својим рукама држи Немачка, па коју она, услед тројним савезом утврђене хегемоније, превагује сад на једну, сад на другу страну према потребама свог велевластног узнемиравајућег положаја.

Јест, рајхштадска конвенција и берлински конгрес, то су плодови погрешака руске дипломације за времена пруско-аустријског и немачко-француског рата. За рад руске дипломације не може бити веће ироније од оне, којом Бизмарк у својим „Мислима и успоменама“ констатује погрешке руске дипломације за времена немачко-француског рата. Са његовим речима, које су у овом случају више него карактеристичне, завршујемо овај чланак.

„Разумљиво је, да за руску политику постоји граница, преко које се не сме умањити тежина Француске у Европи. Како ја мислим, нису ни те чињенице у Петрограду године 1870. и 1871. у толикој мери свесни били, као пет година касније. Ја једва верујем, да је руски кабинет за времена нашега рата јасно предвидео, да ће после истога имати суседом тако јаку и консолидовану Немачку. Године 1875. рачунао сам, да су на Неви већ у неке двоумили о томе, да ли је било добро пуштати, да се ствари тако далеко развијају без икаковог утецаја на тај развитак. Искрено пријатељство и поштовање Александра II. према његовом ујаку покривали су нерасположење, које су службени кругови већ осећали“.

Тако Бизмарк у својим „Мислима и успоменама“, а на Русији и њеној дипломацији сада је ред, да исправи погрешке старе дипломације, па да од политике породичних симпатија владара пређе на политику интереса.

А. С. Д.

Нови Сад 22. децембра

Седница Саборског Одбора. Саборски Одбор одржао је своје седнице од 14. (26.) до 18. (30.) децембра. На место умрлог подпредседника Саборског Одбор Данила Станковића, изабран је за подпредседника Ника Максимовић. Између осталог решено је, да епископи примају од сад плату месечно, а не тромесечно. За проширење владичанског двора у Пакрацу, одређено је 4500 ф., а за горњо-карловачки двор 5100 фор. За план зграде за саборницу и народне фондове, издата је прва награда од 800 фор. Влади Николићу, а друга од 400 фор. Момчилу Тапавици. Усвојен је план Николићев. Позван је Влада Николић, да спреми нацрт за владичански двор у Новом Саду, јер се на расписани стечај није нико пријавио. Одбијен је уток општинара даљских против пароха Рајачића, уток црквене опћине у Иригу, бајских скупштинара, а уважен је поп Панте Поповића, да не сноси истражне трошкове. Одобрен је избор трећине скупштинара у Турији, а у Мартоношу да се дотична трећина има искоцкати. Није одобрано постављање Герасима Петровића, за настојатеља у Војловици, јер је лоше управљао у Грабовцу, а и према осуди Синода не може то бити Новосадским професорима издата је накнада од 13.169 фор. 17 нов., али ће се ова ствар поднети извиђају сабора. Фискал је поднео извештај о парницама Јована Грујића и о парници Љубице Радишић. Хипотекарних зајмова, издато је 83.420 фор. Предрачун за 1899. има примања 572.788 фор. 50 новч. а издавања 423.744 фор. 31 новч. Сувишак би био 149 044 фор. 19 н. Манастирско примање предвиђено је за 1899 314.055 ф. 83 н., а издавање 297 663 ф. 58 нов. Сувишак би био 16.392 фор. 25 нов. Још је решио Саборски Одбор да умоли од вршачког епископа као председника записник од прошле вршачке епархијске скупштине. Да не би саборски одбор дошао у положај, да својој одлуци средствима што му стоје на расположењу, прибави важност. Заиста како је од неко доба ратоборан Саборски Одбор, могло би још штогод страшно испасти. Красно ти је то бити власт, па још тако омиљена, као садашњи Саборски Одбор!

Политичке вести.

Прилике у Угарској. Замршено стање још никако да се реши. Сви су уверени да ће ненадни пут барона Банфија у Беч, донети решење данашњем замршеном стању. И у владиним круговима су тога мишљења, да Банфи не може остати даље на влади и да ће падом његовим садање се стање у неколико рашчистити.

Стање у Бугарској. По Софији се говори у свима круговима, да ће одмах како се собрање распусти, министарство Стојилова поднети оставку. У појединим крајевима Бугарске, одржано је већ више митинга, на којем је народ устао против силника који су Бугарску довели у незгодан положај, особито у новчаним приликама и својим лошим газдовањем. Држи се да ће на место Стојилова, доћи Греков. Он за сад нема противника, али је више књажев човек, него народни.

— Ових дана поднео је бугарски министар финансија народном собрању закључни државни рачун за годину 1898. Прим ње у години 1898. било је сразмерно за 20 постотака веће од последњих пет година и према овоме нема изгледа да ће у идућој години бити дефицита. Примање у год. 1898 био је: 84,090.000 фор., а издавање: 84,030.000 фор.; државни дугови износе 170 милијуна франака.

Прилике у Турској. Како из Цариграда јављају тамо влада велика живост. Младо Турци издали су једну брошуру, у којој свом жестином нападају не само султана већ и посланике и оптужују их тешким оптужбама. Брошура ова поплавила је већ целу земљу и свугде је жељно читају. Ово је изазвало како у престоници Турске тако и у земљи велику узрујаност.

мора у највећем степену обузела, кад сам видео Мелиту и њега једно према другом.

А имао сам и зашто.

Опазио сам и при најобичнијем разговору, како се крадомице погледају. Само то нисам знао, да ли су ти погледи и нехотице издавали обнављање старе љубави или су одавали са кривце, који издајство смерају.

На жалост, морао сам се уверити, да је Мелита лагала, кад је пошла за мене, као и о томе, да веза између ње и Хуга ни за тренутак не беше прекинута.

Отприлике трећи дан после нашег састанка, испустиће Мелита џепницу па и лист папира Ја се учтиво сагнем и хтедох јој пружити, кад ал опазим да је побледела као смрт.

— Дај ми тај папир — молила је дршћући.

— Прво ћу га прочитати.

Беше то писмо Хугово, у коме захваљује Мелити, што је испунила обећање и дошла у купатило где јој се могао неопажено приближити. Тако се бар надао. Поверљиви тон писма одавао је, да веза између њих није престала била, само се претајала.

Шта велиш на то? Запитам је увређен.

Није порицала ништа, али ми се заклела да се није састала са љубавником својим од оног доба, кад је пошла за мене.

Пакујмо! рекох.

И за неколико сахата остависмо Визбаден. Бесмо само нас двоје у купеу, а не као сад петоро — те смо могли комотно разговарати. Овако сам је ословио:

Кад би Варден био нежењен, одмах бих Вам вратио слободу, те бих Вам омогућио да се узмете. Али како је и он везан, а растанак његов још са већим тешкоћама скопчан него наш, овако решење је дакле сад немогуће. Осим тога, све и да се растави, он би опет само сиромашан професор био, и то професор без места — а и Ви се не би баш најбоље осећали у сиромаштву. Питам Вас дакле. Осећате ли довољно снаге да ми верна останете а да ми нећете упрљати моје име које сте својевољно на се узели.

Мелита се покајничким, дирљивим речима захвалила на мојој великодушности. Рече ми, да ми до своје смрти неће моћи довољно захвалити. Обећала је све.

Код куће је мир овладао. Мелита, и ако није била сретна, изгледаше барем задовољна и на лицу јој цароваше благи осмејак, који даде слутити, да се страст стишала. Почех се смиривати и уздати се.

Али једном идући кући из касине ударим у наоколо; кад сам видио Мелиту, где баци писмо у орманчић. Био сам изненађен, јер је Мелита своја писма обично по којем слузи слала на пошту.

Причекао сам, док није заишла за улицу па потражим шефа поште.

Нема ни неколико минута, како је моја жена предала једно писмо — рекох — па ме је замолила, да јој то писмо како год набавим.

Здраго воље одговорио ја учтиви чиновник. И изда наредбу, да се одмах испразне поштанске фијоке.

Слуга се врати са читавом хрпом папира.

На кога је адресирано писмо? — упита шеф.

Пошто сам само слутио, а ништа несам знао, несам смео име Варденово да споменем.

Заборавио сам, рекох, али ћу га наћи.

Није баш коректно, што радим, рече шеф.

Али Вама не могу одбити.

И дозволи ми, да сам потражим писмо.

Нашао сам га. Адреса је гласила: Матилда Ренер у Бону, Poste restante.

Захвалим се најсрдачније чиновнику на његовој предусретљивости пожурим се натраг у клуб и онде узрујан отворим куверту. Сумња се испунила. Уверио сам се, да Матилда Ренер није нико друго, већ главом Хуго Варден. Садржина писма беше отприлике то, како је Матилди дуго време како не може живети дуже без Хуга и пристаје на бегство. Скупиће новаца и адиђара, колико год може, а то исто ће учинити и Хуго, па ће онда преко Холандске морем у Америку. Дан бегства, као што изгледа одредио је Варден јер се писмо с тим свршавало, да се реченог дана и часа на одређеном месту састану љубавници.

Где? — на то несам био радознао. Знао сам да Мелита неће бити тамо.

Усиљавао сам се, да будем миран и од тог дана сам са мучном насладом посматрао своју жену, како се у велике спрема на бегство у уверењу, да је писмо стигло на место опредељења.

Првог дана и ноћи, коју сам провео у неспавању, није се догодило ништа.

Идућег дана такође.

Па и треће ноћи сам се претварао, као да спавам. Шта више да би претварање потпуно било, пробао сам дисати као онај, који дубоко спава. Око поноћи осетим, да Мелита тражи нешто под мојим јастуком за минут два беху јој у рукама моји кључеви, које сам ноћу чувао у својој постељи. Још један минут, па сам јасно чуо како шкрипи брава под кључем. Скочим из постеље, рупим у побочну собу, где је стојао гвоздени орман и пред њим жена ми са свећом. Превртала је вредносне папире.

Шчепам ју за врат не запитав је ни то, да ли се молила богу вечерас, и удавим је.

* * *

Једна дама, — она наиме, која је тако радознала била — на моју последњу реч врисну, истрчи на ходник, камо оде наскоро и друга.

— Како смеју тако чудовиште пустити у влак? тужаху се једно другом. Таквима би људима требало забранити, да путују првом класом.

Па и она два господина не могоше дуже остати у суседству убице. Па и ако се несу познавали, професор је ословио оног другог.

— Како би било, да одемо у вагон — рештаурацију? На то ће други, као да му је друг из детинства, рећи:

— Радо, врло радо.

И тако је елегантни убица остао сам у купеу све до Остенде, где су га његови чекали.

Кад виде жена му, већ у година дама, како су остала кола дупком пуна, а њен муж сам излази из купеа, шалећи се попрети му прстом и рече:

— Боме си ти комотно путовао! Мора да си опет оном лудом измишљеном причом растерао твоје сапутнике.

С мађарског:

Ш.

ност. У пркос најстрожијој истрази није се могло ући писцу у траг.

Критска скупштина састаће се идућег месеца. Скупштина ова броји 185 посланика, од којих су 32 мухамеданца. За председника истиче се бивши председник извршног одбора др. Сфакионекис. Од свију предлога које ће скупштина имати да решава, један од најважнијих је, да се на острву успостави шест судских звања, јер ће првим фебруаром престати међународно судиште.

У Цариграду је изазвало велико огорчење, што се у званичним изјавама, у којима је краљевић Ђорђе проглашен за критског гувернера, не спомиње реч „Сицерен“. Порта ће се обратити на европске силе, да пораде, да краљевић Ђорђе поправи ово, једним својим актом.

У одбрану автономије.

Под насловом: „Сада је време“, има панчевачки „Грађанин“ чланак из кога вадимо ова места:

„Када је српска православна црквено-школска општина новосадска закључила, да се обрати молбом на Његово Величанство краља, ради сазива сабора, дочекан је тај корак у нашем народу, двојако. Велика већина народа и црквених општина поздравила је тај корак са одушевљењем, јер је то још једини могући пут и начин, којим можемо доћи до народног сабора са свима правима му.

Но мањина у нашем народу дочекала је тај корак новосадске општине хладно, неповерљиво, непријатељски.

Но зацело је и она мањина морала доћи сада до уверења, да је својом акцијом против корака наших црквених општина била на криву путу, јер је тиме чинила само услуге оним силницима у нашој автономији, који коче точак правилном напретку автономног нам живота.

Јасно је као дан, да се автономни силници плаше и боје састанка народно-црквеног сабора, јер би тај сабор захтевао од њих рачуна за незаконито деловање им. С тога ће они покушавати све и сва, да спрече да до сабора не дође.

Наш народ мора данас једнодушно затражити сабор, јер ако то не учини створиће се на меродавном месту уверење, као да смо задовољни са данашњим стањем, а кад се то створи, онда тешко нама. Све обзире данас треба на страну, јер автономија је наше опће добро, за њу се морамо сви борити, за њу се морамо својски заузимати, да је одржимо у целини и за своје потомство.“

*

Фелдварац, 21. децембра. (Ујдурме нашег председника црквене општине и молба на краља у ствари сазива сабора). У своје време били сте извештени, да се наша општина прикључила новосадској у ствари молбе ради сазива сабора. У скупштини која је тада одржана, наш председник поп-Кирић није председавао. Отворио је скупштину, оставио подпредседника и нашао за добро да се уклони. Кад је скупштина пристала уз новосадску оцштину, онда је наш председник радио свим могућим средствима, да скупштински закључак осујети. У одборској седници, у којој се требао записник одостоверити, предложио је, да се поново скупштина (ванредна) сазове, па да у тој ствари опет решење донесе у нади, да ће се чланови дотле ваљада охладити. Али се јако преварио. Где свест влада ујдурме престају. И ено, јуче је била та скупштинска седница. Чланова се искупило са одборницима 45. Председник отвара скупштину и наглашава предмет дневнога реда, позивајући чланове да пазе, шта ће решити, јер ту се тиче не молбе већ тужбе на краља против наших предпостављених власти, а то не би требало чинити. Но када му један скупштинар добаци, да се тим поступком, нико не тужи, већ краљ моли само, а то је сваком дозвољено; и да није требало ни сазивати ову седницу, већ извршити првашњи закључак, онда позове председник на гласање. — Било је ту гласано устајањем и поименичним, нарочито овим поименичним мислио је попа заплашити скупштинаре. Ал и то му није упалило. Изузимајући једнога члана сви гласаше и најодушевљеније довикнуше поп-кукавици: „сви смо за молбу“. Када председник виде да је свечано насео, поражен изјави да он неће молбу потписати. Скупштинари му довикнуше: и неморате, имамо подпредседника (скроман и поштен ратар Ђура Клајић) он ће је потписати — и скупштина би закључена уз највеће одушевљене. Живела свест. Тако и треба. Не дати се ни од кога застрашити, то је достојно славних предака наших. А попи и опет остаје да размишља које је царство претежније — земно, ил' небеско.

Могу вам јавити још, да ће молба бити отправљена у свој опширности по предлогу новосадске општине, јер то је и жеља свих одушевљених чланова ове општине. **Један скупштинар.**

Бирачки збор.

Митровица. Мислио сам, да ће се наћи какво позваније перо, да вас извести о величанственом изборном збору котара митровачког, који је одржан 13. о м. баш на сам Божић католички, но како видим да се одавде нико не јавља то ћу вас ја укратко известити о њему.

Збор је био заказан за 2 сата после подне, но због сарана једног честитог овдашњег занатлије нашег, на коме је све наше занатлијство па и остали народ учествовао, одложен је до 3 сата.

Народа је у то доба било веома много, велика наша (позоришна) дворана била је дупком пуна и нећу претерати, ако речем да је бар 400—500 бирача одазвало се позиву сазивачког одбора.

Збор је отворио наш честити суграђанин др. Александар Рокнић кратком беседом и позвао га да изабере себи председника и перовођу, на предлог дра Рокнића збор једногласно бира за председника ваљаног трговца нашег г. Пају Вујашковића а за перовођу г. Радака.

Пошто се је председник захвалио на почасти позива г. Др. Мишу Михајловића и г. Антонија Апостоловића да даду извештаја о своме саборскоме раду.

Посланик наш др. Михајловић говорио је врло темељно, опширно и разложно о саборскоме раду, о конференцијама код Банфија и патријара и о најновијем покрету наших општина.

У свом врло лепом говору који је често бурним допадањем примљен и прекидан, изнео је све главније разлоге, који су руководили народне странке на сабору. да не попусте од свог дневног реда и открио је завесу са многих закулисних појава. (Говор смо овај добили, но због силног другог материјала, не можемо га донети у божићњем броју, него тек у броју од нове године. — Прим. уредништва). Говор је трајао читав сат. Бурно тапшање и усклици: Живио наш посланик! Живио Др. Михајловић! били су знаци општег одобравања свију бирача.

После Др Михајловића узео је реч наш свештенички посланик г. Антоније Апостоловић. У своме лепом говору, који је трајао скоро по сата, изнео је у кратким потезима слику наше борбе, од ссобе Срба у ове крајеве, па до данас и позвао бираче своје, да свима силама бране своју аутономију. И овај говор праћен је с допадањем и бурним тапшањем: Живио Апостоловић!

После наша оба посланика, устао је наш омиљени вођа Др. Рокнић, те разложно, темељно, одушевљено и родољубиво изнео смер противника наше аутономије и јуначку борбу наших народних посланика, предложио да збор изрази поверење својим посланицима и прими предложену резолуцију, коју сте већ штампали. Говорио је добар четврт сата врло лепо, дирљиво и одушевљено и збор је једногласно примио предложену резолуцију и разишао се весео и одушевљен са усклицима: Живили наши посланици! Живио српски народ!

Резолуција ова добра је лекција и оним заблуделим вуковским општинама, које прече рад општина и сијонском »Бранику« и нашим великим ћуталицама у Загребу, који се држе рецепта Нестројевог: Ја не велим ни да, ни не; да ми се не може казати, да сам ја казао: да или не.

То исто вече била је у просторијама Српског дома пријатељска вечера у почаст посланицима.

Здравица је стизала здравицу а све лепша једна од друге. Здрављено је посланицима, народу, Дру Рокнићу, Јаши Томићу, Дру Емилу Гаврили, трговачком, занатлијском и ратарском сталежу, гостима са стране и честитој загребачкој ђачкој омладини.

У сред најлепшег весеља, око 11 сати растадосмо се са нашим посланицима Нека је хвала честитим нашим посланицима, који дођоше у нашу средину, да очеличе народ свој; ал' нека је слава и хвала и свима бирачима митровачког збора, који дођоше онако многобројно на овај збор и показаше и овом згодом своју ватрену љубав народној ствари!

„Као такова“...

Састала се два добра познаника. Један је члан саборског одбора, онај други је члан распуштене епархијске скупштине Бачке.

— Шта је безакониче?! Шта урадисте у саборском одбору?! Искочили сте из руде, па сад још могу да се поломе кола. Закони, у редбе . .

Молим те остави. Познајем ја закон и уредбе боље од тебе . . . Теби је криво што смо вас одгурнули, шта?

— Не само то, али и на то нисте имали права.

— Ми смо вас »као такове« морали распустити.

— Али су и до сад биле тако састављене епархијске скупштине. Закон . . .

— Ама кажем, да смо вас »као такове« морали распустити.

— Шта значи то »као такове.«

— То значи, да ви »као такови« нисте смели остати даље.

— Е онда ти кажем, да ви »као такови« заслужујете да вас почистимо на гомилу и спалимо као гусенице.

— Зашто?!

Ни зашто, него »каотакове«. . Разумеш.

В

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком нове године ступа „Застава“ у 34. годину своју и овим отварамо нову претплату.

Правац „Заставе“ остаће и на даље: српски, радикалан, одлучан, без икаква обзира према народним противницима, без завијања и шеврдања.

Ван тога ће управа „Заставе“ учинити све, да подигне овај лист на ону новинарску висину, која одговара достојанству народа и радикалне странке.

Управа „Заставе“ постарала се, да лист од нове године доноси редовне брзојаве о свима важнијим европским догађајима; постарала се, да повећа број дописника и да се поклони још већа пажња научном и забавном делу: подлисцима.

Пријатеље „Заставе“ и радикалне странке молимо и очекујемо од њих, да овај лист помажу не само морално, но да најозбиљније пораде на томе, да се што више рашири круг „Заставиних“ претплатника.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка. Ти су бројеви удешени за најшире кругове а претплата за њих стаје 3 фор. годишње. Иначе је цена „Заставе“ обележена на челу листа.

По решењу средишњег одбора радикалне странке, чији је орган „Застава“, **лист се никоме не може слати на вересију.**

Сви нови претплатници „Заставе“, који се претплате пре нове године, добијаће одмах бесплатно све бројеве „Заставе“ који буду излазили ове године.

У Новом Саду, 10. децембра 1898.

Уредништво и администрација „Заставе.“

ИЗЈАВА.*)

Изјављујемо, да смо од нове, 1899. године, укинули вересију. — Ко год нам не пошље унапред претплату, а ми му „Заставу“ шиљемо ма и на поручбину његову, нека сматра да смо му је поклонили. И обвезујемо се, да нећемо ни од кога искати заосталу претплату за год. 1899. ни преко листа, ни преко писма, ни преко суда.

У Новом Саду 10. децембра 1898.

Администрација „Заставе“.

*) И многи други наши српски листови обећали су, да ће донети сличне изјаве.

Вести из места и са стране.

Сукоб Ванфи Хоранскијев. Између барона Банфија и Хоранскога доћи ће ипак до двобоја. Сведоци и једног и другога утаначили су већ, да се двобој изврши са револверима. Само изненадни пут барона Банфија у Беч, одложио је мало двобој.

Одликовање црногорског наслеђника престола. Грчки краљ Ђорђе одликовао је књажевића Данила орденом Спаситеља.

Српска женска добротворна задруга у Митровици приређује на св. Стевана 27. децембра 1898. (8. јануара 1899.) год. у дому српске православне црквене општине у корист своје благајне забаву с игранком.

Велики снег. У Боки Которској је дуго било врло благо време, но пре неколико дана, осванула је цела Бока са дебелим снежним покривачем. Снег непрестано пада а ледени северац пири. Одједном је настала права зима.

Победа словеначког језика. После дуге борбе, словеначки језик у Аустрији ипак је постигао равноправност са немачким језиком У прошли четвртак одржана је у Грацу на суду расправа и том приликом заступник тужиоца бранио је оптуженога па словеначком језику и сва његова обрана уведена је у записник словеначким језиком.

Јунак старац. Ово дана био је код окружног суда у Мостару позван на расправу старац Мурат Диздаровић. Он је из Гацка на коњу дошао у Мостар. Диздаровићу је сада 106 година, а још је потпуне чио и здрав, што најбоље сведочи онај далеки пут, који је лако превалио на коњу.

Долијали. И наш је народ на жалост много изваран и скупо платио своју лакомост, да на лак начин дође до новаца. Нема дана а да се не чује, да је овај ил онај варалица измамио овом ил' оном сељаку новаца, под изговором да ће му десет пута толико дати лажног новца, који се не разликује скоро ни у чем од правог новца. Да ове варалице леп новац збирају од лакомисленог ратара, најбољи је доказ то, што данас постоје многа читава удружења варалица. Тако је ових дана пошло полицији за руком да ухвати једну такову дружину, која се по целој Барањској жупанији била размилила и измамљивала лаковерном свету новац. Од дружине те похватала је полиција до сад једанајст чланова, а остале још није могла похватати. Варалице ове измамили су били за најкраће време 4800 фор. од лаковерног народа, под изговором да ће им дати лажна новца. Кад су ратари тражили да им варалице даду обећани лажан новац, варалице су им се дрско смејали у лице и рекли им, нек иду само па нека туже, па ће они прво бити затворени, што су хтелк на лак начин да се обогате. — Тако и треба лудом свету, кад још никако не може да се научи памети, и ако је већ више пута до сад од таквих варалица преварен био.

Срушио се брег. Из Луцерна је стигла вест, да се ово дана срушио у Аиролу брег и грдну пустош починио. Већ од дужег времена беше се на Сасу Росу наслагала грдна множина снега и леда, да је страшно било погледати. Огромне пећине се рушиле заједно са једном повећом шумом. Брдо је у рушењу затрпало хотел, и седам кућа и још многе друге стаје. Том приликом погинуо је, један човек и два детета. А нестало је и једне жене. Да није било више људских жртава узрок је, што су са тврђаве Аирола, још за време на праском из топова упозорили грађанство на опасност. Становници су већином провели ноћ на станици и оближњим гостионицама. Одроњена маса износи до 300 хиљада кубичних метара.

Ухваћена варалица. Пре неколико месеци проневерио је у Араду повећу своту новаца (до 300 хиљада) тамошњи благајник жуп. сирот. благајнице Јован Кривањ, и побегао у свет. Никако није му се могло ући у траг све до сад. У прошлу суботу ухватили га у Бечу. Међутим је он за то време док су га тражили, мирно путовао по свима већим варошима Швајцарске, Немачке, Италије и др. и бавио се дуже времена по неким купаима. Да би заварао траг мењао је имена, а да би до тих списа дошао којима доказује да се таким именима зове, тражио је преко новина, као бајаги чиновнике за неку творницу и списе дотичних потражиоца употребио, да се под њиховим именима провлачи кроз свет. У току од по године страћио је 8000 фор. и вратио се натраг у Беч, те ту живео. Овде је бечкој полицији пошло за руком да га ухвати.

Шта је Шпањолска изгубила у рату? Између осталог изгубила је 21 брод, Кубу (са 41.865 енглеских квадратних миља и 1,600.000 становника), Порторико (са 3500 енгл. квадрат. миља и 800.000 станов.), Филипине (114.326 енгл. кв. м. и 8,60.000 становника) острва Зулујска са 950 кв. м. и 79.000 ст.) и још друга мања острва. Пре годину дана имала је Шпањолска на насеобинама 10 милијуна становника, а сад има једва 200.000.

Најновије вести.

У првој саборској седници угарске куће, после правника која се у уторак имала одржати, заузеће оповиционе вође своје становиште према ванзаконитом стању, и то пре дневног реда.

Министар председник барон Банфи вратио се у уторак у јутру из Беча. И ако владини листови не дају путу Банфијевом у Беч никакове нарочите важности, већ своде само на уобичајену честитку о новој години, то оповицијони листови, па чак и неки владини, тврде, да је Банфи без сумње поднео оставку. И сад се чека само на шта ће се владар решити.

Изашла је књига:

СА ВЛТАВЕ НА НИШАВУ

I.

НАПИСАО

Др. АЛЕКС. Љ. МИТРОВИЋ.

Садржај је књизи:

I. До Златног Прага.
II. Златни Праг.
III. Борба за слободу.
IV. Народни препородилац.
V. Народна захвалност.
VI. Поздрав Прагу.

Књига има једанаест штампанијех табака. Цијена јој је **70** новчића. За поштарину 10 новч. више. Може се добити код самога писца, или код књижаре E. de Schönfeld-a у Задру.

Трговина.

НОВИ САД, 22. децембра. Пшеница прве квоће фор. 9·50—60 н. Пшеница средња ф. 9·30 до 40 нов. Пшеница лакша роба фор. 9 ——— нов. Наполица ф. 8·50—90 нов. Јечам нови ф. 5·50—60 Зоб ф. 5·40—50 Кукуруз у зрну нови ф. 4·10—— нови у клипови ф. ——— нов. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пађена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	35—36 нов.	живе мере
„ средњи . .	33—34 нов.	
„ лаки . . .	30—32 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	30—32 нов. по клгр.
Јагњци	— — фор. по пару.
Овци .	8—12 фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

21. децембра било је	0·78 мет.
22. децембра било је	0·63 мет

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 36. број

„Школског Одјека“

са овим садржајем:

Молба, од управе српског учитељског конвикта у Новоме Саду. — Позив на претплату од уредништва и администрације „Школског Одјека“. — Наше просветне прилике. Од К. — Још коју о Жорж Санди. Од —л— (Свршетак). — Белешке. — Прикази — Огласи. — Уз овај број додан је насловни лист и садржај.

„Школски Одјек“ излази сваког 1., 10. и 20. дана у месецу. Стаје на годину 4 фор. или 10 динара, на четврт 1 фор. или 2 дин. 50 пара. Огласи се рачунају по 6 новч. од реда из ситних слова, и сваки пут плаћа се за жиг 30 новч. — Рукописи се шаљу уредништву „Школског Одјека“ у Нови Сад, а претплата и огласи администрацији „Школског „Одјека“ у Нови Сад.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

У НОВОМ САДУ.

НАЈНОВИЈЕ СРПСКЕ МУЗИКАЛИЈЕ

I.

ЗБИРКА
ДЕСЕТ СРПСКИХ ПОТПУРИЈА
ЗА ГЛАСОВИР

са овим садржајем:

1. **Гусле**, српски потпури. — 2. **Цвеће**, српски потпури I. — 3. **Цвеће**, српски потпури II. — 4. **Србијанка**, српски потпури. — 5. **Косово**, српски марш. — 6. **Травник**, српски марш. — 7. **Српски кадрил**, потпури. — 8. **Српски потпури I.** — 9. **Српски потпури II.** — 10. **Српски потпури III.**

Цена 2 фор.

II.

ЗБИРКА
ШЕСТ ТУРСКИХ ПОТПУРИЈА

са овим садржајем:

1. **Турска химна** Њ. В. Султана. — 2. **Турски марш** Њ. В. Султана Хамид Хана II. — 3. **Низамски растанак**, турски марш. — 4. **Успомена на Смирну.** (валцер). — 5. **Османлија марш.** — 6 **Велики турски валцер.**

Цена 2 фор. 50 нов.

Албум 100 српских најновијих народних игара, приређени за гласовир 2·50

На те мислим, фантазија за гласовир, написао Ј. Свобода . . . . 1·—

Калимегданске руже полка мазур за гласовир Ф Покорног . . . 75 н.

Албум песама из концерта Жарка Савића за једно грло уз пратњу (30 песама) . . . . . 4·—

Збирка српских народних игара удешених за гласовир по правим српским народним мелодијама:

1. Радикалка. — 2. Зајечарка. — 3. Босанка. — 4. Заплет. — 5. Краљев оро. — 6. Ђурђевка. — 7. Наталијино коло. — 8. Устај дико

зора је. — 9. Сељанчица — 10. Серма или Неготинка. . . . 50 н

Осим ових новости имадемо разних других српских музикалија и шаљемо сваком каталог поштом о нашем трошку.

У Новом Саду, 1. децембра 1898.

С поштовањем

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

3—3 578

ОГЛАСИ.

Foulard-Seide 65 kr.

bis **fl. 3·35** per Meter — japanesische, chinesische etc. in den neuesten Dessins und Farben, sowie schwarze, weiße und farbige **Henneberg-Seide** von **45 kr.** bis **fl. 14.65** p. Met. — in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. **An Private porto und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend.

G. Henneberg's Seiden-Fabriken

(k. u. k. Hofl. Zürich.) 601 1—52

МОЈИМ ПОШТОВАНИМ

ПРИЈАТЕЉИМА И ПОЗНАНИЦИМА

равнања ради јављам, да сам данашњим даном, својевољно поднео оставку на звању главног књиговође и перовође „Српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду“, где сам преко двадесет и две године без прекида службовао; те пошто тиме исти завод напуштам, умољавам их, да своје пошиљке и разне послове, које су до сада, преко мене код истог завода обављали, од сада непосредно на сам завод упућују

У Новоме Саду, 7. (19) децембра 1898.

Петар Дамјановић.

ОГЛАС ИЗ СРБИЈЕ

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

ЈЕФТЕ М. ПАВЛОВИЋА И КОМП.

БЕОГРАД.

Препоручује п. н. потрошачима календаре за 1899. годину

ЛИСНЕ, ДНЕВНЕ и НЕДЕЉНЕ

штампане по старом и новом календару

ЦЕПНЕ и ЗИДНЕ КАЛЕНДАРЕ

Цена им је: Лисним 1·50 круна; Недељним 2 круне; Цепним 40 потура и календарима за зид 60 пот.

Главно стовариште за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Далмацију налази се у књижари

600 **Јована Пуље у Земуну.** 1—3

ЛИЦИТАЦИЈА.

У смислу одлуке црквеног одбора срп. правосл. црквено-школске општине новосадске од 11. (23,) децембра о. г. бр. 302. 1898. овим се одређује лицитација за издавање пет дућана у црквено-општинској кући бр. 38. на шест евентуално на десет година. Лицитација ће се одржати 21. јануара (2. фебруара) 1899. год. у 3 сахата после подне у писарници српске црквене општине.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено школске општине у Новоме Саду 11. (23.) децембра 1898.

Паја Ћурчић, књиговођа. 598 2—3 Петар Попадић, председник.

А. РАБШТЕРНА
СИНОВИ

НОВИ САД.

ПЕЦИВО

ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

565 СИРЋЕТА И ЕСЕНЦИЈЕ 13—

ФАБРИКА.

Разашиљемо по жељи ценовнике.

Напомена.

Од 1. јануара 1899. г. имаће се регална точарина код нас намирити, односно ми сами ту точарину за наше штоване муштерије наплаћујемо.

Интелигентног млађег **помоћника**, искључиво из кратке робе **(никако мануфактуриста)** добар продавац, који говори добро мађарски, тражи трговина кројачког прибора у Будимпешти. Оферти са сликом на **Михајла Миљковића**, V. Erzsebetter 7. 591 2—3

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

А. МИЛАНКОВИЋА И СИНА

У ДАЉУ

потребује једног помоћника, који мора осим српског, бити потпуно вичан мађарском и немачком језику. 596 3—3

ПО ЈАКО СНИЖЕНИМ ЦЕНАМА

ЈЕФТИНА ЗЛАТНА И СРЕБРНА РОБА

ПОДЕСНА ЗА ПОКЛОНЕ

О БОЖИЋУ И НОВОЈ ГОДИНИ

РАСПРОДАЈЕ

АДОЛФ ЕКФЕЛД

400 19—20

У НОВОМ САДУ

главна улица број 13. у кући Браће М. Поповића.

ЛЕПА ПРИЛИКА ЗА ШТЕДЊУ!

Да би **„Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду“**, одговарала што боље позиву своме и ширила штедњу у нашем народу, то она и наступајуће 1899. год. као и до сад пружа прилику свакоме, да маленим улозима заштеди у току времена повећу своту а уједно да ту своту увелича пристојном каматом.

Од 1. јануара 1899. год. прима ова задруга недељне улоге од 25 новчића, 50 нов. и више на уложну књижицу за 1, 2, 3 и више година са ујамченом каматом од **5%**.

Досадашњи рад ове задруге, њезин капитал, као и њезини резервни фондови, дају сваком довољно јамчевине за сигурност овога посла.

У нади што јачег одзива

У Новоме Саду, 7. (19.) децембра 1898. г.

УПРАВА

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

7— 580 **У НОВОМЕ САДУ.**

„ANKER“
ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ ЖИВОТА И РЕНТЕ.

Управа:	Главно заступство за Угарску:
Wien, I. Hoher Markt Nr. 11. (Ankerhof)	Budapest, VI. Deákplatz Nr 6. (Anker-udvár)

у сопственим друштвеним кућама.

Јефтине премије, врло повољни услови, највећа сигурност.

Укупна имовина при крају 1897. — — — —	62	милијуна фор.
Осигурана главница при крају 1897. — — —	240	„ „
Досадање исплате — — — — — — —	101	„ „

По плану А. годишњи делимак после 5 година.

По плану В. годишњи делимак већ после 3 године.

Делимак износи: по плану А. од толико година 25% годишње премије; а по плану В. осигураници са добитом из 1894. год. 12%, из 1895. год. 9% годишње премије.

Повољно осигурање за мираз и других ствари.

Сваковрсно осигурање смртних случајева, на доживљаје и на ренте. Са проспектима и обавештајима стоји на услуги горње главно заступство за Угарску и остала господа заступници друштвени. 589 2—2

ЦЕНОВНИЦИ **Препарати од сладе ЈОВАНА ХОФА за слабе и болесне.** БЕСПЛАТНО

Јована Хофа

напитак од сладе ради здравља.

За болести у прсима, плућима и желуцу, код рђавог варења, опште слабости као и за оне што се опорављају, напитак је кусан и снажи.

Већ 10 година или још од пре купујем ја од Вас пиво као и друге препарате он Ваше сладе. Сви су ти препарати једини лек, којим се моја жена опоравила. Молим још једну пошиљку.

К. Вегнер. Беч, Hofmühlgassa.

Јована Хофа

концентрован екстракт од сладе.

Код катара бронхијалнег и у гркљану, као и код застарелога кашља, особито је добар за децу, у које су оболели органи за дисање, врло је кусан.

Ваши су препарати од сладе заиста добар и снажан лек. Молим да ми опет пошљете 5 великих боца концентрованог екстракта од сладе, 1 фунту слада-чоколаде и 2/2 кесе бонбона од сладе за прси.

Г. Фишер, мајор у 33. пеш. пук. В. Варадин.

Јована Хофа

здравствена слада-чоколада.

Против слабости, немања крви, раздражености, несанице, слаба прохтева. Врло је кусна а и храни, те се може особито успешно употребити код слабуњаве деце и дојиља.

Ваша слада чоколада је најизврснија од свију познатих. Са успехом сам употребио тај пријатни напитак код кроничног застоја у варењу, бледила и опште ослабелости.

Др. Николај, лечник у Трибелу.

Јована Хофа

бонбона за прси од сладиног екстракта.

Добра је против кашља, промуклости, слузи. Праве бонбоне за прси од **сладиногa екстракта** могу се по вољи трошити а да се не пахуди варењу.

За чудо сам се брзо епростио онакога кашља помоћу Ваших бонбооа за прси од сладиног екстракта.

пл. Цедлиц-Најкирх, Валденбург.

Мојој су жени врло добро дошле Ваше бонбоне у њезиномо кашљу и астматичним боловима.

Буш, свештеник, Вајшиц.

9—20 570

Могу се добити: у Новом Саду у апатекама Грозингера, Георгијевића, Плавшића, и Херцога; у дрогерији Стевана Фехера; у трговинама код гг. Дицгена, Коде, Браће Вагнера, и Стојановић и Радовановића. Главно стовариште за Угарску: у Пешти код лекарника Јозефа фон Терека, Kiralyutcza 12., а и непосредно код ЈОВАНА ХОФА ц. и кр. набављача Беч, I. Graben Bräunerstrasse 8.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.